

Sygn. akt V KK 67/22

POSTANOWIENIE

Dnia 10 marca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Koziellewicz

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 10 marca 2022 r.,

sprawy **P. T.**

oskarżonego z art. 288 § 1 k.k.

z powodu kasacji wniesionej przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego M. N.
od wyroku Sądu Okręgowego w G.

z dnia 26 marca 2021 r., sygn. akt V Ka (...)

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w G.

z dnia 13 sierpnia 2020 r., sygn. akt II K (...)

**oddala kasację jako oczywiście bezzasadną, a kosztami
sądowymi postępowania kasacyjnego obciąża oskarżyciela
posiłkowego.**

UZASADNIENIE

P. T. został oskarżony o to, że w dniu 3 lipca 2018 roku w G. na ul. R., poprzez wyrwanie przewodów zasilania kamery szpiegowskiej, dokonał jej uszkodzenia, powodując straty na kwotę 590 zł., na szkodę M. N., to jest popełnienie przestępstwa określonego w art. 288 § 1 k.k. Sąd Rejonowy w G. wyrokiem z dnia 13 sierpnia 2020 r., sygn. akt II K (...), uniewinnił oskarżonego P. T. od popełnienia zarzucanego mu czynu, a kosztami procesu obciążył Skarb Państwa.

Wyrok ten zaskarżył pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego M. N.. W apelacji zarzucił:

1. obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść

orzeczenia:

1. art. 7 k.p.k. i art. 410 k.p.k., poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę materiału dowodowego i oparcie się jedynie na części przeprowadzonych dowodów; przyznanie wiary wyjaśnieniom oskarżonego odnośnie braku zamiaru uszkodzenia kamery, przyjęcie, że na nagraniu monitoringu oskarżony dokonuje bliżej nieokreślonych czynności i brak jest widocznego używania siły, pominięcie zeznań A. T. i W. S. odnośnie wartości kamery, uznanie za niewiarygodne zeznań M. N. odnośnie wartości kamery,
2. art. 5 § 2 k.p.k. poprzez błędne jego zastosowanie co do uznania, iż nie sposób jednoznacznie określić, że działania P. T. doprowadziły do trwałego uszkodzenia kamery,
3. art. 366 § 1 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k. w zw. z art. 193 § 1 k.p.k. poprzez zaniechanie przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego rzeczoznawcy w celu ustalenia wartości zniszczonego mienia,
4. błędy w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia w postaci:
 5. ustalenia, że oskarżony P. T. nie miał zamiaru uszkodzenia kamery,
 6. ustalenia, że nie można określić wartości zniszczonego mienia,
7. nie można w sposób jednoznaczny stwierdzić, że doszło do trwałego uszkodzenia mienia.

Pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego M. N. podnosząc te zarzuty wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Po rozpoznaniu tej apelacji, Sąd Okręgowy w G. wyrokiem z dnia 26 marca 2021 r., sygn. akt V Ka (...), uchylił zaskarżony wyrok i na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k. umorzył postępowanie wobec znikomego stopnia społecznej szkodliwości czynu, zaś kosztami postępowania odwoławczego obciążył Skarb Państwa.

Od powyższego wyroku Sądu Okręgowego w G. kasację złożył adwokat J. K. – pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego M. N.. Zaskarżył go w całości no niekorzyść P. T.. **Zarzucił** w kasacji rażącą obrazę:

- 1) art. 1 § 2 k.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k. poprzez niezasadne przyjęcie, iż czyn popełniony przez P. T. cechowała niska społeczna szkodliwość czynu, z

uwagi między innymi na wartość szkody, podczas gdy sprawa dotyczy czynu przepołowionego, a zatem niewielka wartość szkody nie wyłącza winy oskarżonego, co także skutkowało uproszczoną oceną kryteriów znikomej szkodliwości społecznej czynu i miało wpływ na treść zaskarżonego wyroku,

2) art. 115 § 2 k.k. poprzez jego błędne zastosowanie wskutek zaniechania odniesienia się do wszystkich kryteriów oceny społecznej szkodliwości czynu w postaci wagi naruszenia przez sprawcę obowiązków, rodzaj naruszonych reguł ostrożności oraz w zakresie wszystkich kryteriów stopnia ich naruszenia, co czyni zastosowanie tego przepisu przedwczesnym i bezzasadnym, co skutkowało umorzeniem postępowania,

3) art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 437 § 1 i § 2 k.p.k. poprzez przekroczenie granic zaskarżenia wywiedzionej apelacji wskutek rozpatrywania kwestii niskiej społecznej szkodliwości czynu, podczas gdy okoliczność ta nie była przedmiotem zaskarżenia, ani wywiedzionych zarzutów apelacji na niekorzyść oskarżonego, a nie zachodziły podstawy do rozszerzenia zakresu zaskarżenia wyroku Sądu I instancji na wypadki wskazane w art. 435 k.p.k., art. 439 § 1 k.p.k., art. 455 k.p.k., co skutkowało wydaniem skarżonego kasacyjnie wyroku.

Podnosząc te zarzuty pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego M. N. **wniósł** o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi II instancji.

Prokurator Prokuratury Rejonowej w G. w pisemnej odpowiedzi na kasację, wniósł o oddalenie kasacji pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego M. N. jako oczywiście bezzasadnej (por. pismo Prokuratora Prokuratury w G. z dnia 31 grudnia 2021 r.).

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

W realiach niniejszej sprawy za zasadne należało uznać stanowisko Prokuratora Prokuratury Rejonowej w G., zaprezentowane w pisemnej odpowiedzi na kasację pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego M. N., gdyż kasacja ta jest oczywiście bezzasadna w rozumieniu art. 535 § 3 k.p.k. W polskim systemie prawnym kasacja strony, zaliczana jest do nadzwyczajnych środków zaskarżenia, i jak to jasno wynika z normujących ją przepisów ustawy procesowej, może być skierowana wyłącznie przeciwko orzeczeniu sądu odwoławczego, zaś w kasacji

trzeba wykazać, że to sąd odwoławczy popełnił uchybienie o randze bezwzględnej podstawy odwoławczej (uchybień wymienione w art. 439 k.p.k.), albo w inny sposób rażąco naruszył prawo, oraz wykazać, że zarzucane w kasacji naruszenie prawa mogło mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego kasacją orzeczenia sądu odwoławczego (czyli, iż uniknięcie przez sąd odwoławczy ewentualnych uchybień, na które wskazuje kasacja, musi nieodzownie stwarzać realną perspektywę wydania orzeczenia odmiennego w swojej treści, niż orzeczenie zaskarżone kasacją). Nie jest dopuszczalne w kasacji podnoszenie zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia.

W kasacji pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego M. N. zarzucono rażąco obrazę prawa materialnego - art. 1 § 2 k.k. oraz art. 115 § 2 k.k. (zarzuty z pkt 1 i pkt 2 kasacji). W rzeczywistości te zarzuty kasacyjne, to klasyczne zarzuty błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia. Z uzasadnienia kasacji, wynika że zdaniem pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego M. N. dokonano uproszczonej oceny stopnia społecznej szkodliwości czynu. Wartość szkody nie powinna być głównym kryterium oceny wpływającej na niską społeczną szkodliwość popełnionego przez sprawcę czynu. Według pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego, stopień zawinienia P. T. jest wyższy, gdyż jako doświadczona życiowo świadoma osoba, okazał brak poszanowania dla mienia, należącego do oskarżyciela posiłkowego. Zdaniem Autora kasacji oskarżony winien w pierwszej kolejności zażądać zaprzestania nagrywania, a nie podjąć czynności, które w konsekwencji spowodowały uszkodzenie kamery. Pełnomocnik podniósł, że Sąd Okręgowy w G., działający jako sąd odwoławczy, nie dokonał oceny wszystkich kryteriów oceny społecznej szkodliwości czynu, wskazanych w art. 115 § 2 k.k., a w szczególności wagi naruszonych obowiązków oraz stopnia naruszenia reguł ostrożności, a zwłaszcza, że nie uwzględniono również znacznego stopnia wątpliwej motywacji sprawcy i obowiązku poszanowania cudzego mienia.

Wyżej wskazano, że nie jest dopuszczalne podnoszenie w kasacji zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia. Należy przy tym zauważyć, iż błąd w ustaleniach faktycznych występuje w postaci tzw. błędu wadliwej ewaluacji (ustaleń dokonano w oparciu o całość materiału dowodowego,

jednakże materiał ten został wadliwie oceniony), lub tzw. błędu braku (przyjęto ustalenia pomijając określone fakty wynikające z materiału dowodowego). Z reguły zarzut błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia następuje, jeżeli sąd błędnie ustalił stan faktyczny i do tak ustalonego stanu zastosował przepis, który przy prawidłowych ustaleniach, miałby zastosowanie (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 8 stycznia 2002 r., sygn. akt V KKN 214/01, Legalis, z dnia 6 lutego 2006 r., sygn. akt II KK 407/06, R – OSNKW 2007, poz. 347, M. Bielski, Zasady konstruowania zarzutów apelacyjnych opartych na względnych przyczynach odwoławczych, w: P. Hofmański, (red.), Fiat iustitia pereat mundus. Księga jubileuszowa poświęcona Sędziemu Sądu Najwyższego Stanisławowi Zabłockiemu z okazji 40 – lecia pracy zawodowej, Warszawa 2014, s. 43 – 46). Na marginesie przypomnieć należy, że w doktrynie prezentowano trzy stanowiska co do tego jakie elementy składają się na społeczną szkodliwość czynu. Według pierwszej koncepcji - ujęcia obiektywnego (przedmiotowego) przyjmowano, że o społecznej szkodliwości czynu decydują tylko okoliczności zewnętrzne tj. elementy zaliczane do strony przedmiotowej i przedmiotu przestępstwa (np. rodzaj i charakter naruszonego dobra prawnego czy rodzaj szkody). Z kolei zgodnie z tzw. ujęciem całościowym, o społecznej szkodliwości czynu decydowały okoliczności związane z czynem oraz dotyczące sprawcy, uwzględniane przy wymiarze kary, chociaż nie pozostające w bezpośrednim związku z czynem. Natomiast według tzw. koncepcji kompleksowej (przedmiotowo - podmiotowej) przy ocenie społecznej szkodliwości uwzględniać należy zarówno elementy przedmiotowe jak i elementy podmiotowe (por. R. Stefański, Prawo karne materialne część ogólna, Warszawa 2008, s. 92-94). W doktrynie podkreśla się, iż spory na temat okoliczności wpływających na ujemną zawartość czynu przerwał ustawodawca w 1997 r., wprowadzając, do kodeksu karnego określenie tych okoliczności które odpowiadają założeniom koncepcji kompleksowej. O stopniu społecznej szkodliwości mają zatem decydować wyłącznie okoliczności związane z czynem i to zarówno natury przedmiotowej, jak i podmiotowej (por. W. Wróbel, A. Zoll, Polskie prawo karne. Część ogólna, Kraków 2010, s. 310 – 312). Kodeks karny przewiduje trzy kolejne poziomy „społecznej szkodliwości czynu”: a) „znikomy” (por. art. 1 § 2 k.k., art. 100 k.k.), b) „nieznaczny” (por. art. 59 k.k., art. 66 § 1 k.k.), c) „znaczny” (por. art. 94 § 1

k.k.). Znikoma szkodliwość społeczna czynu to kategoria wybitnie ocenna, nie da się ściśle określić w ustawie kiedy taka znikomość zachodzi (por. Z. Gardocki, Prawo karne, Warszawa 2010, s. 144 – 145). Oczywistym przy tym jest, że ocena stopnia społecznej szkodliwości czynu może nastąpić wyłącznie po wcześniejszym stwierdzeniu, że zachowanie sprawcy w aspekcie realizacji znamion przedmiotowych, jak i zawinienia stanowi przestępstwo (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2008 r., III KK 372/08, R-OSNKW 2008, poz. 2650). W orzecznictwie podkreśla się przy tym, że art. 115 § 2 k.k., który zawiera zamknięty katalog kryteriów oceny stopnia szkodliwości społecznej czynu, nie pozostawia wątpliwości, że dominujące znacznie mają okoliczności z zakresu strony przedmiotowej, do której dołączono tylko dwie przesłanki strony podmiotowej (postać zamiaru i motywację sprawcy), a pominięto natomiast okoliczności związane z samym podmiotem czynu, tj. sprawcą, takie jak: wiek, opinia, właściwości i warunki osobiste, które wpływają na wymiar kary (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 2008 r., V KK 1/08, R-OSNKW 2008, poz. 1325). Rozpoznając kasacje, w których pojawiał się zarzut obrazy art. 115 § 2 k.k., Sąd Najwyższy wskazuje, że podniesienie tego rodzaju zarzutu obrazy prawa materialnego byłoby dopuszczalne tylko wtedy, gdyby skarżący wykazał, że przy ocenie stopnia społecznej szkodliwości czynu pominięto okoliczności (lub okoliczność) wymienione w art. 115 § 2 k.k. lub wzięto pod uwagę okoliczności (lub okoliczność) niewymienione w tym przepisie. Utrzymywanie zaś, że poszczególnym okolicznościom określonym w art. 115 § 2 k.k. nadano zbyt dużą lub zbyt małą rangę, mieści się w ramach zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych, podnoszenie którego w kasacji jest w świetle treści art. 523 k.p.k. niedopuszczalne. Natomiast obowiązkiem każdego sądu rozpoznającego sprawę karną jest zawsze ustalenie stopnia społecznej szkodliwości czynu zarzucanego oskarżonemu (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2002 r., WA 50/02, OSNKW 2003, z. 1-2, poz. 9, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 2002 r., III KKN 269/01, LEX nr 56868). Sąd Okręgowy w G. w pisemnym uzasadnieniu zaskarżonego kasacją wyroku z dnia 26 marca 2021 r., sygn. akt V Ka (...), zwrócił uwagę, że objęte osądem zachowanie oskarżonego P. T. w dniu 3 lipca 2018 r., czyli wyrwanie przewodów zasilania kamery szpiegowskiej były jego reakcją, cyt.

„na wykrycie że podczas wyznaczonego spotkania z dzieckiem w sposób całkowicie bezpodstawny jest nagrywany. Nie uszanowano jego intymności i prywatności podczas kontaktów z dzieckiem, szczególnie że były one limitowane, a także stanowiły realizację jego prawa. Spotkanie odbywało się w miejscu zamieszkania matki dziecka, zatem już w pewnym ograniczeniu dla oskarżonego, a także zgodnie z treścią orzeczenia sądowego w tym zakresie i mógł on oczekiwać, że będzie mógł realizować kontakt z dzieckiem z poszanowaniem dla jego praw”(cyt. s.8 pisemnego uzasadnienia).

Również nie jest zasadny podniesiony w kasacji pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego M. N. zarzut rażącej obrazy przepisów art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 437 § 1 i § 2 k.p.k. (zarzut z pkt 3 kasacji). Odnosząc się do tego zarzutu przede wszystkim zauważyć należy, że przepis art. 433 § 2 k.p.k., którego obrazy przecież w kasacji nie zarzucono, nakłada na sąd odwoławczy, obowiązek rozważenia, co do zasady (por. końcowy fragment tego przepisu), wszystkich wniosków i zarzutów wskazanych w środku odwoławczym. Rozważanie to „zastanawianie się nad jakimś zagadnieniem”, zaś rozważyć to „rozpatrzyć jakąś sprawę, jakieś zagadnienie, zastanowić się nad czymś, przemyśleć coś” (M. Szymczak (red.), Słownik języka polskiego, Tom III, Warszawa 1981, s. 127). Trafnie wskazano w pisemnej odpowiedzi na kasację, cyt. „Sąd Odwoławczy w uzasadnieniu wyroku w sposób szczegółowy i merytoryczny odniósł się do podnoszonych przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego zarzutów. W ocenie Sądu Odwoławczego skarżący trafnie podniósł, że Sąd Rejonowy w G. dopuścił się błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia i mogących wpłynąć na jego treść. Ocena pracy Sądu i instancji, dokonywana przez pryzmat pisemnych motywów wyroku prowadzi do wniosku, że organ orzekający nie ustrzegł się zarzucanego błędu „dowolności” w szczególności w odniesieniu do wyjaśnienia oskarżonego jak i zeznań świadków oraz zgromadzonych dokumentów. W konsekwencji nie można było uznać prawidłowości jego kategorycznego wniosku, że materiał dowodowy nie pozwala na ustalenie wartości uszkodzonej kamery jak też przyjęcia, że kamera została trwale uszkodzona, a także, że zachowanie oskarżonego było celowe. Ponadto, Sąd Odwoławczy analizując pisemne motywy

zaskarżonego wyroku doszedł do przekonania, że Sąd Rejonowy nie dokonał gruntownej analizy całości dowodowego oraz wynikających z niego wszystkich istotnych okoliczności zdarzenia stanowiącego przedmiot zarzutu. Reasumując, zaniechanie należytego rozważenia wszystkich ważkich okoliczności sprawy powodowało, że decyzja o uniewinnieniu oskarżonego od stawianego mu zarzutu nie mogła się ostać” (s. 2 – 3 odpowiedzi na kasację), oraz, cyt. „Analiza uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w G. wskazuje, iż Sąd Odwoławczy odniósł się do wszystkich zarzutów zawartych w apelacji pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego. Sąd Odwoławczy uwzględnił zarzuty skarżącego, uznając że Sąd I instancji dopuścił się błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia i mogących wpłynąć na jego treść. Sąd Odwoławczy wziął pod uwagę fakt, iż Sąd Rejonowy nie dokonał wnikliwej analizy całości zgromadzonego materiału dowodowego, czym uchybił podstawowym zasadom procesu, narażając się przy tym na zarzut „dowolności” w toku oceny dowód zebranych w sprawie. Swoje stanowisko Sąd Odwoławczy oparł o całokształt ujawnionych dowodów, ocenił je obiektywnie, zgodnie z kryteriami wyrażonymi w art. 7 k.p.k. i merytorycznie uzasadnił. Wobec potwierdzenia zasadności zarzutów apelacji. Sąd Odwoławczy uchylił zaskarżony wyrok w całości i umorzył postępowanie z uwagi na znikomą społeczną szkodliwość czynu” (s.4 odpowiedzi na kasację). Nie można podzielić kasacyjnego zarzutu rażącej obrazą art. 433 § 1 k.p.k., gdyż przepis ten określający granice kontroli odwoławczej wyznaczone przez granice zaskarżenia i podniesione w apelacji zarzuty, nie został, w tej sprawie, w sposób rażący, jak wymaga tego unormowanie z art. 523 § 1 k.p.k., naruszony przez Sąd Okręgowy w G. rozpoznający apelację pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego, wniesioną na niekorzyść oskarżonego P. T. , od uniewinniającego go wyroku Sądu Rejonowego w G. z dnia 13 sierpnia 2020 r., sygn. akt II K (...). Nie narusza bowiem, w niepowtarzalnych realiach sprawy, rażąco tego unormowania postąpienie Sądu Okręgowego w G. sprowadzające się do wydania wyroku reformatoryjnego, w miejsce, jak wywodzi się w kasacji, wyroku kasatoryjnego, albowiem wydanie przez ten Sąd wyroku uchylającego zaskarżony apelacją wyrok i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, nie stwarzałoby, po ponownym rozpoznaniu sprawy przez Sąd I instancji, realnej

perspektywy wydania orzeczenia odmiennego w swojej treści od zaskarżonego kasacją.

Kierując się przedstawionymi motywami Sąd Najwyższy, z mocy art. 537 § 1 k.p.k. i art. 535 § 3 k.p.k., rozstrzygnął jak w postanowieniu.